

הלכות הדף היומי

מסכת נזיר

תוכן

- א. מזוגו לו את הכוס ואמר הריני נזיר ממנו ה"ז נזיר ... ואם שיכור הוא ואמר הריני נזיר ממנו אינו נזיר.....1
- ב. סבר מייתין לי אחרינא ומצערן לי אימא להו הא מילתא דפסיקא להו.....2
- ג. הריני נזיר על מנת שאהא שותה יין ומיטמא למתים הרי זה נזיר ואסור בכולן.....2
- ד. יודע אני שיש נזירות אבל איני יודע שהנזיר אסור ביין הרי זה אסור.....3
- ה. יודע אני שהנזיר אסור ביין אבל סבור הייתי שחכמים מתירין לי מפני שאין אני יכול לחיות אלא ביין או מפני שאני קובר את המתים הרי זה מותר.....3
- ו. מתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל.....4
- ז. דאפי' לא נזר אלא מאחת מהן הוי נזיר ואסור.....4
- ח. ארבעה נדרים התיירו חכמים נדרי זירוזין נדרי הבאי נדרי שגגות נדרי אונסין ... ואת אמרת צריכין שאלה לחכמים.....5
- ט. הריני נזיר ועלי לגלח נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ועלי לגלח נזיר אם היו פקחים מגלחין זה את זה ואם לאו מגלחין נזירים אחרים ... ואני אפלגיה דדיבורא משמע על תחילת דיבורא משמע.....6

דף יא.

א. מזוגו לו את הכוס ואמר הריני נזיר ממנו ה"ז נזיר ... ואם שיכור הוא ואמר הריני נזיר ממנו אינו נזיר

מזוגו לו¹ כוס של יין ונתנו לו לשתות ואמר הריני נזיר ממנו, וכן אם היה מונח אשכול ענבים או חרצן לפניו ואמר הריני נזיר ממנו, הרי זה נזיר גמור.

ואם היה מר נפש או כעוס או מתאבל והיו מבקשין ממנו שישתה כדי לשכח עמלו ואמר הרי זה נזיר ממנו, הרי זה אסור באותו הכוס בלבד ואינו נזיר, שלא נתכוון זה אלא שלא ישתה כוס זה.

¹ רמב"ם הלכות נזירות פרק א הלכה יא

הלכות הדף היומי

מסכת נוזר

אך שכור² שנתנו לו כוס כדי לרוותו, ואמר הרי זה נוזר ממנו, הרי זה אסור באותו הכוס³ בלבד, ואינו חייב בנזירות שלא נתכוון זה אלא שלא ישכרו אותו יותר מדאי.

ואם הגיע לשכרותו של לוט אין דבריו כלום⁴, כמבואר במסכת עירובין דף סה. שאינו חייב על כל עבירה שיעשה שמהגיע לשכרותו של לוט אינו בן חיוב⁵.

ב. סבר מייתין לי אחרינא ומצערין לי אימא להו הא מילתא

דפסיקא להו

היה מר נפש או כעוס או מתאבל ומזוגו לו⁶ כוס של יין ונתנו לו לשתות והיו מבקשין ממנו שישתה כדי לשכח עמלו ואמר הרי זה נוזר ממנו, הרי זה אסור באותו הכוס בלבד⁷ ואינו נוזר, שלא נתכוון זה אלא שלא ישתה כוס זה.

אולם אם אומר לנו שכוונתו להיות נוזר גמור הרי זה נוזר שפיו ולבו שויים⁸.

וכן הדין אם הוא אורח שמפצירין בו לשתות, ואמר לשון זה שהריני נוזר ממנו שאינו נוזר אלא אסור בכוס זה כבכל נדר, וה"ה בכל מי שדרך להפצירו⁹.

ג. הריני נוזר על מנת שאהא שותה יין ומיטמא למתים הרי

זה נוזר ואסור בנוזלן

² רמב"ם שם הלכה יב

³ שאע"ג ששיכור הוא השיכור, מקחו מקח וממכרו ממכר ומתנותיו קיימות. ואם קדש אשה, קדושי קדושיין אפילו נשתכר הרבה כמבואר בשו"ע ונו"כ חו"מ רלה כב שו"ע ונו"כ אבהע"ז מד ג.

⁴ ויש לעיין אם צריך להתיישב לברר ולחקור היטב אם הוא שיכור כלום, כדאמרינן גבי קידושיין שאולי דוקא שם שהרי בדיני עריות אנו נוגעים ואם אינו ברור הרי זה ספק קידושיין, כמבואר בט"ז אבהע"ז שם ד ובסי' קכא בגט פשוט שביאר מש"כ הרמב"ם גבי גט ששיכור שלא הגיע הרי זה ספק. אך ספק נזירות להקל וצ"ע.

⁵ שאם הגיע לשכרות של לוט, והוא העושה ואינו יודע מה עושה, אין מעשיו כלום והרי הוא כמו השומה. ולפיכך גם אין קדושיין קדושיין.

⁶ רמב"ם שם הלכה יא

⁷ ואינו נחשב נדרי זירוויין שהרי כוונתו באמת שלא לשתות את הכוס.

⁸ מעשה רוקח שם

⁹ ערוך השולחן העתיד הלכות נזירות סימן ג סעיף ה

הלכות הדרף היומי

מסכת נזיר

האומר הריני¹⁰ נזיר על מנת שאהיה שותה יין, או מטמא למתים, או מגלה שערי, הרי זה נזיר ואסור בכולם, מפני¹¹ שהתנה על מה שכתוב בתורה, וכל המתנה על הכתוב בתורה תנאו בטל.

ד. יודע אני שיש נזירות אבל איני יודע שהנזיר אסור ביין

הרי זה אסור

נדר בנזיר¹² ואמר לא הייתי יודע שהנזיר אסור ביין, או בטומאה, או בתגלחת, ואילו הייתי יודע כן לא הייתי נודר, הרי זה נזיר וחייב בכולם, שהרי הוא היה יודע שאסור עצמו באחד משלשת מינין, וכבר בארנו שאפילו לא נדר אלא מאחד מהם אסור בכולן.

וכל זה להתיר לעצמו, אולם¹³ אם בא לפני חכם ואמר לו כך דרך שאלה, י"א שהחכם מתיר לו שאין פתח לנדרו גדול מזה. וי"א¹⁴ שאינו מתיר לו משום זה מכיון שאף לפי דעתו כשאסר עצמו באחד ואמר הריני נזיר מן החרצנים לבד שאסור בכולן, ואפילו יאמר אילו הייתי יודע שהייתי אסור בכולן לא הייתי נודר עכ"ז אסור. ה"ה כאן.

ה. יודע אני שהנזיר אסור ביין אבל סבור הייתי שחכמים

מתירין לי מפני שאין אני יכול לחיות אלא ביין או מפני

שאני קובר את המתים הרי זה מותר

כבר התבאר במסכת נדרים דף כ: שנדרי שגגות כלומר נדרים שנידרו מתוך שגגה וטעות, אפילו אם כיון לנדר גמור אלא שהיה טעות בהנדר, אינו נדר.

¹⁰ רמב"ם שם הלכה יג

¹¹ בלח"מ כתב וא"ת למה לי האי טעמא תיפוק ליה משום דאפילו לא הויר אלא מאחד חייב בכולן דקי"ל כרבנן דהא בפ"ב דנזיר לא הוצרכו בגמ' להאי טעמא דמתנה על מה שכתוב בתורה אלא לר"ש דאמר עד שיזיר מכולן אבל לרבנן דקי"ל כוותיהו לא. וי"ל דרצה לתת טעם שהכל מודים בו וכן דרכו של רבינו ז"ל אף על פי שלפי ההלכה אינו צריך לאותו טעם. אולם עיין מעשה רקח שם ולענ"ד אין כאן קושיא דהכא כיון דאמר ע"מ הו"ל בקבל הנזירות ע"מ כן דוקא ולכך אתינן עליה מטעם מתנה עמ"ש בתורה וזה אף לרבנן מטעם האמור תדע עוד דתניא ברייתא סתמא התם ויהיב האי טעמא להדיא משמע דכ"ע אתיא או אליבא דהלכתא מיהא וכן פירשו רבינו שם בפ"י המשנה והרע"ב ז"ל ופשוט הוא. שוב ראיתי גם להתוס' ז"ל בכתובות דף ג"ו ע"א שהבינו כן עיין עליהם.

¹² רמב"ם שם הלכה יד

¹³ השנות הראב"ד שם, ועיין ברדב"ז שאף הרמב"ם יודה בכך. וכ"כ במעשה רוקח שם

¹⁴ כס"מ שם בדעת הרמב"ם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נזיר

ולפיכך אם אמר¹⁵ יודע הייתי שהנזיר אסור בכל אלו, אבל היה בדעתי שמותר לי לשתות אני היין מפני שאיני יכול לחיות בלא יין, או מפני שאני קובר את המתים הרי זה אינו נזיר, מפני שאלו בכלל נדרי שגגות שאינם צריכין שאלה לחכם וי"א¹⁶ שהן נדרי אונסין¹⁷ וכן עיקר.

ו. מתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב

בתורה תנאו בטל

כבר התבאר במסכת יבמות דף לו. ובכתובות דף פג: שאין¹⁸ אדם יכול להתנות על מה שכתוב בתורה דלאו כל כמיניה לבטל מה שצותה התורה, ושם התבאר פרטי דין זה לגבי ביטול ירושה.

דף יא:

ז. דאפי' לא נזר אלא מאחת מהן הוי נזיר ואסור

כבר התבאר לעיל דף ג: שהאומר הריני נזיר מן היין בלבד¹⁹, או מן התגלחת בלבד, או מן הטומאה בלבד²⁰, ואפילו מן החרצנים לבר, למרות שאמר בפירוש שהשאר אינו רוצה על עצמו²¹ כיון שנזר מן אחד מהדברים

¹⁵ רמב"ם הלכות נזירות פרק א הלכה טו

¹⁶ השגות הראב"ד שם וכך הוא להלן בגמ' ועיין במפרשים שכתבו שהרמב"ם מפרש דעיקרן הוו נדרי שגגות וקרינן להו אונסין משום לבו אנסו

¹⁷ דביין וי אונס שאינו יכול לחיות אלא הוא עצמו אבל בליטמא למתים אינו יכול לחיות הוא ובני ביתו ואין לך גדול אונס מזה, שהרי הטעם שנדרי אונסין פטורין, משום שמעיקרא לא היה בדעתו שיחול הנדר, ואין זה משום דברים שבלב שהרי מוכיח וידוע לכל. ואפילו אונס שאי אפשר לסלקו אלא על ידי שישלם ממון רב יותר מהראוי למצב זה, אנו אומדים שלא היה רוצה להשבע או לידור אם היה יודע שיצטרך לשלם כך, או שהעניין מוכיח כן, הרי הוא גם כן אונס, שזה לא עלה על דעתו. כמבואר בנדרים דף כו.

¹⁸ שו"ע ונו"כ הו"מ רפא א ז

¹⁹ רמב"ם הלכות נזירות פרק א הלכה ט

²⁰ ורבינו הוסיף בלבד נראה דכוונתו לומר שלא נתכוון זה אלא לחרצנים בלבד ואפילו הכי הוי נזיר גמור ולא דבעינן שיאמר כן להדיא דא"כ נידוק מינה דאם לא הזכיר תיבת בלבד אלא אמר מן החרצנים ישתנה הדין וזה א"א דלישנא דמתני' משמע דבחרצנים לחוד קאמר וכדאיתא בגמ' מדכתיב מיין ושכר יזיר דמשמע דאפי' יין לחודיה וכיון שכן לא בעינן תיבת בלבד. מעשה רקח שם

²¹ זבת תודה נזיר ב:

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

שאסורים לנזיר, הרי הוא נזיר גמור²², ואסור בכל הדברים, ויש לו דין נזיר לכל הענינים²³, ואע"פ שלא היה בלבו רק דבר זה בלבד, מ"מ גזירת הכתוב היא הנודר מדבר אחד מדברים שאסורים לנזיר הוי נזיר גמור.

ח. ארבעה נדרים התירו חכמים נדרי זירוזין נדרי הבאי נדרי שגגות נדרי אונסין ... ואת אמרת צריכין שאלה לחכמים

כבר התבאר במסכת נדרים דף כ: שיש דברים²⁴ שאין צריכין התרת חכם ומותרים מאליהם לפי שלא היה בלבו של הנודר שיחול הנדר, והם:

נדרי זירוזין – נדרים שאדם נודר כדי לזרז את חברו שיעשה כרצונו.

נדרי הבאי – נדרים שאדם נודר בדברי הפלגה והגזמה. כגון "יאסר עלי דבר פלוני כקרובן, אם לא ראיתי שחומת עיר פלונית גבוהה עד לרקיע"

נדרי שגגות – נדרים שנידרו מתוך שגגה וטעות, שחשב שלא אכל ונדר על כך ונזכר שאכל, או שעברו עליהם מתוך שגגה וטעות. כגון ששכח את נדרו ועבר עליו.

נדרי אונסין – נדרים שנידרו מתוך אונס, או שעברו עליהם מתוך אונס.

וכבר התבאר שם דף כא: שאף על גב²⁵ שארבעה הנדרים – נדרי זירוזין ונדרי הבאי ונדרי שגגות ונדרי אונסין²⁶, והתולה בדבר ולא נתקיים שהוזכרו

²² ועיין במנחת חינוך שם אות ד שהסתפק ש"מ אפשר שעל לאו דבל יחל אין לוקין רק אם עבר ועשה נגד מה שהוציא מפיו, כגון דנזר מיין לבד ושתה יין, אבל אם גילה או טימא עצמו עובר רק בלאו דנזיר ולא משום בל יחל וכמו שהסתפק גבי מי שעבר על נזירותו אחרי הזמן שאסר על עצמו.

²³ ואף דאמאי לא נימא שיהא רק נזיר שמשון דמותר למטא למתים כמבואר, צ"ל דזה ס"ל דלד"ה גבי נזיר שמשון הוה רק דין לא מצד הנדר ולא מהני רק אם אמר הריני כשמשון אבל יד לזה לא שייך ולכך לא הביא רבינו ג"כ הך דין המבואר בירושלמי כאן פ"א ה"ב דיש כינוין בשמשון ע"ש והירושלמי והתוספתא אזלי לשיט' דס"ל דאם אמר הריני נזיר שמשון הוה נזיר גמור כמש"כ לעיל משא"כ גמ' דידן לא ס"ל. צפנת פענח שם

²⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד רלב א

²⁵ שו"ע ונו"כ רלב יג

²⁶ אף על גב דנקט כוליהו ד' נדרים מ"מ הא דסיפא שאסור לידור בהם לא שייך רק על ג' דהא על נדרי אונסין לא שייך לוי' כן דמתחלה כשנדר ודאי לא ידע שיהיה אח"כ אונס וא"כ מה איסור שייך בעת שנדר. ט"ז שם כב, אולם עיין בדרישה שם ד שכתב שהכונה מתחלה לא ידור אלא על מנת שיקיים דבריו אף אם יארעו

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

בדף כ: אינם צריכין התרה, אסור לידור בהם לכתחלה, אם לא שרוצה לקיים דבריו, כלומר שלא יזכיר לשון נדר כשרוצה לקיים דברו או לגזום את מאמרו, ואסמכוהו אקרא דכתיב (במדבר ל פסוק ג) לא יחל דברו, לא יעשה דבריו חולין, כלומר שלא לדבר בתחלת דבריו כמדבר בחולין על הנם אפילו שלא לעשותן.

ט. הריני נוזר ועלי לגלח נוזר ושמע חבירו ואמר ואני ועלי

לגלח נוזר אם היו פקחים מגלחין זה את זה ואם לאו

מגלחין נוזרים אחרים... ואני אפלגיה דדיבורא משמע

על תחילת דיבורא משמע

האומר²⁷ הריני נוזר ועלי לגלח נוזר, כלומר שמקבל אני עלי נוזרות ומקבל עלי להביא קרבנות הנוזר על נוזר אחר שחייב בהם בעת התגלחת. חייב להביא קרבנות תגלחת טהרה, ומקריבן על ידי איזה נוזר שירצה.

ואם שמע חבירו ואמר ואני, הרי חבירו נוזר ואינו חייב לגלח נוזר אחר, שהרי לא התפיש עצמו אלא בנזירות, ואם אמר ואני ועלי לגלח נוזר, הרי זה חייב, ואם היו פקחין מביא כל אחד מהן קרבנות על ידי חבירו, וכל אחד פטור מקרבנות של עצמו, שחבירו יביא עליו, ואם לא עשו כן חייבים לגלח נזירות אחרים ואין אומרים שמכך שנוזרו שניהן ביחד, נתכוונו דוקא לגלח זה לזה.

אונסין ומיהו אם נדר סתם ודאי מותר, והיותר נראה דהקושיא מעיקרו ליתא דהכי פירושו כל אלו ארבעה נדרים לא יעסוק בנדרם אם לא שרוצה שיקיים הדבר שנדר מחמתו דהיינו שאם זירו לחבירו ועשה הנדר מחמת שרוצה שיהיה חבירו מזורז לקיים רצונו כגון שנדר שאם לא יאכל חבירו יהיה כבר זה עליו אסור לא ידור כן כשהוא יודע שבדאי חבירו לא יאכל עמו ויעלה על דעתו מה אכפת לי במה שאני עושה הנדר כדי להראות לחבירי שאני רוצה לכבדו הלא אף אם לא יאכל עמי לא יחול הנדר כי נדרי זירונו הוא וכן אם נדר יאסר עלי כבר זה אם אכלתי היום שהוא מנדרני שנגות לא ינדור כן א"כ ישים את לבו לדבר וסבר בודאי שלא אכל ולא ידור כן באקראי ויאמר אינני מפסיד בנדרי כלום וכן בנדרי אונסין אם יודע שחבירו לא יוכל לאכול עמו היום מחמת אונס לא יחל דברו בנדרו וק"ל.

²⁷ רמב"ם הלכות נזירות פרק ח הלכה יח יט

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>